

Umělec (duch) a jeho umělecké dílo (životopis)

Pietro Archiati

Přírodní zákony nemůžeme ani změnit, ani obejít. Co je z ducha, můžeme naopak utvářet zcela podle sebe. Zda a nakolik to uděláme, je naší svobodnou volbou. Můžeme to i neudělat — ovšem ne tak docela: nějakým způsobem tvořivý, byť by to bylo v míře velmi nepatrné, je každý, ať už si toho je či není vědom. Nést vlastní kreativitu, svou jedinečnost vyvěrající z duchovního Já člověka stále účinněji do světa je smyslem každé životní cesty.

Každá biografie se odehrává ve dvou světech: ve světě, který je všem společný, a ve světě, který je u každého jedinečný a neopakovatelný. Když zemře matka několika dětí, představuje její smrt při pohledu zvenčí pro všechny děti stejnou měrou objektivní událost. Avšak nahlíženo z vnitřní perspektivy, má její smrt pro každé z dětí jinou tvář, jiný význam. Každé prožívá smrt matky zcela jinak.

Dva životy se navzájem nemohou nikdy shodovat, neboť to, co dává životu člověka ráz, je ojedinělý, zcela individuální způsob, jakým přijímá a vnitřně zpracovává události a prožitky — i ty, které prožívá spolu s druhými.

Vzpomeňme si například na zcela individuální používání mateřského jazyka. Každý člověk dovede vytvářet hlásky své mateřštiny, vyslovovat její slova a rozumět jim. Přesto dva lidé sotva vyjádří tentýž obsah naprosto totožným způsobem. Styl mluvy konkrétního člověka se podobá nezaměnitelné pečeti. Dobře znát nějakého básníka či spisovatele znamená dokázat ho poznat ani ne tak podle obsahu jeho děl jako mnohem spíše podle způsobu formulování, neboť obsah nemusí nutně pocházet od něho samotného. Velcí básníci a spisovatelé používají svůj mateřský jazyk nezaměnitelným způsobem. Pro většinu z nás sice není obtížné z dvaceti nebo třiceti souvislých slov poznat, že autorem textu je Johann Wolfgang Goethe, neboť slunce na obloze pozná každý; kdo však dokáže rozlišit od sebe tisíce hvězd?

Při studiu života můžeme rozvinout porozumění pro takové rozdíly. Pozvolna nám bude stále jasnější, že každý životopis je jedinečné umělecké dílo: dílo umělce, který nikoho jiného nenapodobuje, ale stále vytváří něco nového a vlastního. Každé vyšší Já přichází na tuto Zemi a říká: „Takové jsem a to a to v životě chci. Chci nasbírat všechny nezbytné zkušenosti, abych dosáhlo cílů, které jsem si předsevzalo.“ Důležitou otázkou pro mě je, jak mohu ve svém každodenním vědomí stále lépe rozumět onomu geniálnímu umělci života ve mně a jeho uměleckému dílu, své biografii.

Mnohá jednobuněčná dvojčata se v průběhu svého života vyvíjejí v naprosto rozdílné osobnosti. Nemusí zde snad existovat instance, která zcela svobodně nakládá s dědičnými vlohami, jež jsou jim dány? Jako dva umělci, kteří i přes dvoje identické housle mohou hrát rozdílným způsobem. Teprve svobodné nakládání se světem umožňuje naší individualitě usilovat ve svém vlastním smyslu o své cíle. Duchovní Já člověka si nic dědičného nenechá vnutit. Naopak z mnoha dědičných vloh svobodně volí ty, které mu nejlépe poslouží. Ví, jaké tělo se nejlépe hodí pro život, který chce vést, které vlohy mu mohou nejlépe prospět: kdo mají být jeho rodiče a jak má vypadat genetická směs.

Jestli někdo narostl příliš malý, má hnědé oči místo modrých: vinu za to nemůže připisovat nikomu než sobě! On sám to ve svém chytřejším Já tak chtěl, protože je to pro něj dobré, bez ohledu na to, jestli se to jeho běžnému vědomí líbí nebo ne. Jeho pravé Já se před nezměrným množstvím možností při vytváření svého těla ptalo: Jaké tělo se nejlépe hodí k tomu, aby mi sloužilo jako nástroj, jehož pomocí skutečným to, co jsem si v tomto životě předsevzalo?